

VERBER / UDSAGNSORD

Der findes 3 typer: a-verb, e-verb og i-verb. Der sker ingen personbøjning. Tidsbøjning sker udelukkende med endelser:

-r (infinitiv/navnemåde): **parlar** at tale, **vider** at se, **audir** at høre

- (præsens/nutid): **parla** taler, **vide** ser, **audi** hører

- (imperativ/bydeform): **parla!** tal!, **vide!** se!, **audir!** hør!

-va (imperfektum/datid): **parlava** talte, **videva** så, **audiva** hørte

-ra (futurum/fremtid): **parlara** vil tale, **videra** vil se, **audira** vil høre

- Futurum kan også dannes med **vader**: **io va dormir** jeg vil sove, **nos va continuar** deman vi fortsætter i morgen.

-rea (konditionalis/fortids fremtid): **parlarea** ville tale, **viderea** ville se, **audirea** ville høre

- **io comprare** un computador, **si io haveva** moneta jeg ville købe en computer, hvis jeg havde penge

-te (perfektum participium/kort tillægsform): **parlate** talt, **vidite** set, **audite** hørt

- Verber med endelsen **-er** (f.eks. **vider**, **vader**, **voler**) ændrer vokal til **-ite**.

-nte (præsens participium/lang tillægsform): **parlante** talende,

vidente seende, **audiente** hørende

- **illas cammina sibilante** de går fløjende. Ved i-verbler skydes et **-e** ind foran endelsen **-nte**.

Hjælpeverberne har en særlig kort nutidsform: **esser** - **es** være - **er**, **haber** - **ha** have - **har**, **vader** - **va** ville/gå - **vil/går**.

- **io ha notate** que **ille non veniva** jeg har noteret, at han ikke kom, **ille es tarde proque ille va lentamente** han er sent på den, fordi han går langsomt.

ORDENSTAL

1e prime	4e quarte	7e septime	10e decime
2e secunde	5e quinte	8e octave	11e dece-prime
3e tertie	6e sexe	9e none	20e vintissime

• Dele: 3/8 **tres octavos**, 2/5 **duo quintos**, 1% **un pro cento**.

• Datoer: **hodie** **es le vinti-un de agosto** i dag er det den 21. august. "Den første" kan som den eneste også hedde **le prime**: **le prime de maio** es **un die feriate** første maj er en helligdag.

ORDSTILLING OG BETONING

• Ordstillingen er normalt subjekt/grundled - verballed/udsagns- led - objekt/genstandsled: **un autor scribe libros** en forfatter skriver bøger. Eventuel negation/benægtelse står foran verbet/udsagnsordet: **io non mangia plus** jeg spiser ikke mere.

• Personlige pronominer som objekt/genstandsled står før verbet/udsagnsordet, når det er bøjet: **tu vide nostre amica** - **tu la vide** du ser vores veninde - **du ser hende**; **heri illa non me salutava** i går hilste hun ikke på mig.

• I spørgsmål uden det indledende **esque** sættes verbet/udsagnsordet foran subjektet/grundledet som på dansk: **vide tu nostre amica?** ser du vores veninde? **quando arriva le autobus?** hvornår kommer bussen?

• Konjunktioner/bindeord (f.eks. **e**, **ma**, **proque**, **ben que** - **og**, **men**, **fordi**, **selv om**) binder sætninger sammen. Ligesom på dansk lader man sætningsmelodien gå op i slutningen af et spørgsmål og før en bisætning, og den går ned i andre tilfælde. • Interlingua bruger det latinske alfabetets 26 tegn uden accenter, bortset fra få låneord. Betonningen falder på vokalene før sidste konsonant; pluralis/flertal ændrer ikke trykket. I denne grammatik er trykket markeret ved understregning, hvor man kan komme i tvivl.

BØJNING AF ADJEKTIVER OG ADVERBIER

plus mere, **-e/ra**, **le plus** mest, **-e/ra** giver komparativ og superlativ af adjektiver og adverbier: **grande** stor, **plus grande** større, **le plus grande** størst; **rapide** hurtigt, **plus rapide** hurtigere, **le plus rapide** hurtigst, **un avion vola plus rapidement** que **un ave** et fly flyver hurtigst, **end en fugl**. Forstærkning kan gøres med **-issime** (adj.), **-issimo** (adv.) eller **multo** meget: **bellissime** meget smuk, **fortissimo** meget kraftigt.

PRONOMENER / STEDORD

Personlige pronomener Possessive pron./ejstedord

subjekt/grundled	objekt/genstandsled			
io jeg	me mig	mi min, mit, mine		
tu du	te dig	tu din, dit, dine		
ille han	le ham	su hans		
illa hun	la hende	su hendes		
illo den, det	lo den, det	su dens, dets		
on man	se sig	su sin, sit, sine		
nos vi	nos os	nostre vores		
vos I/De	vos jer/Dem	vostre jeres/Deres		
illes de (hankøn/felles)	les dem	lor deres		
illas de (kun hankøn)	las dem	lor deres		
illos de (kun iunkøn)	los dem	lor deres		

Selvstændige former af **mi**, **tu**, **su**, **lor** får endelsen **-e/-es**: **lor papa e le mie** joca al **chacos** deres far og **miu** spiller skak.

se sig (refleksivt/tilbagevisende): **illa se** lava hun vasker sig.

on man (ubestemt person): **on audi nihil** man hører intet.

il det, der (upersonligt): **il ha vino** der er vin, **il pluve** det regner.

Derudover f.eks.: **nihil** intet, **ingeniting**, **qualcosa** noget, **toto** alt.

Pronomenerne kan ikke udelades. Efter præpositioner/forholdsord (f.eks. **a**, **in**, **pro**, **sin**) bruges objektformen, dog ikke i 3. person: **veni tu con me?** kommer du med mig? **sin illes** uden dem.

RELATIVE PRONOMENER / HENFØRENDE STEDORD

qui [ki] der/som, **hvilken/hvilket/hvilke** (som subjekt, om personer): **le damas qui canta** es **filosene** damerne, **su** synger, er berømte.

que [ke] der/som, **hvilken/hvilket/hvilke** (alle andre tilfælde): **le libro que io lege** es **bon** bogen, **su** jeg læser, er god, **le senior que tu videva** mangia ora herren, **su** du så, spiser nu, **le machina con que ille labora** es **german** maskinen, med **hvilken** han arbejder, er tysk.

le qual (i singularis/flertal) som, **hvilken, hvilket**: **le casa vetere, le qual** esseva **renovate**, **es** **niere** det gamle hus, **su** blev renoveret, er lille.

le quales (i pluralis/flertal) som, **hvilke**: **le pais**, **in le quales** **on desira** usar **le medicina**, **debe acceptar lo** landene, i **hvilke** man ønsker at bruge medicinen, skal acceptere det.

lo que **hvad, det som, hvilket** (om en hel sætning): **le patre non sape ancora lo que su filio ha facite** faderen ved endnu ikke, **hvad** hans søn har gjort.

cuje **hvis**: **un anglese, cuje** **nomine** **es** **secrete**, **parla in le radio** en englænder, **hvis** navn er hemmeligt, **taler i** radioen.

DEMONSTRATIVE PRONOMINER

Demonstrative pronomener/påpegende stedord bøjes aldrig.

iste denne, **dette**, **disse**. **ille** den/det/de (der), **hin**, **hinc**: **vole tu iste tassa o ille?** vil du have denne kop eller den (der)?

De kan stå helt selvstændige og bøjes i ental/flertal, brugt som personlige pronomener: **interlingua** **es** **comprensibile** per **milliones**, **sin** **que** **istes** **lo** **ha** **studiate** **interlingua** er forståeligt for millioner, uden at **disse** har studeret det, **ille** **amava** **historias** - **istos** **esseva** **parve** **reportos** **con** **photos** han elskede historier - **disse** var små rapporter med billeder.

ARTIKLER

un en, et (ubestemt artikel, altid samme form)

un libro en bog, **un femina** en kvinde, **un infante** et barn.

le er den bestemte artikel, på dansk oftest udtrykt med en endelse som i **bogen**, **barnet**, **huset**: **le libro**, **le infante**, **le casa**. Den ændres ikke i flertal (pluralis): **le libros** bøgerne, **le infantes** børnene, **le casas** husene.

SUBSTANTIVER / NAVNEORD

-s/-es er flertalsendelsen.

-s anvendes efter en vokal: **un auto**, **multe autos** en bil, **mange biler**

-es anvendes efter en konsonant: **un nation** [natsiãnm] en nation, **le Nationes Unite** De Forenede Nationer (FN).

ADJEKTIVER / TILLÆGSORD

Adjektiver bøjes ikke i hverken køn eller tal: **Un bon libro** en god bog; **bon libros** gode bøger; **un femina intelligente** en intelligent kvinde, **feminas intelligente** intelligente kvinder. Adjektiver står normalt efter substantivet. Korte og hyppigt brugte adjektiver kan dog stå foran.

ADVERBIER / BIORD

-mente er endelsen for adverbier, som bygger på adjektiver: **un auto rapide** en hurtig bil, **le auto va rapidamente** bilen kører hurtigt.

Efter adjektiver, der ender på **-ic**, skrives **-amente**: **practic** - **practicamente**, **energic** - **energicamente**, **specific** - **specificamente**

• Der findes nogle få korte adverbier, ofte med endelsen **-o**: **ben** godt, **mal** dårligt/skidt, **poco** lidt, **multo** meget, **solo** kun.

• Hyppige adverbier for tid, rum m.m.: **hodie** i dag, **deman** i morgen, **tosto** snart, **ora** nu, **ci** her, **foras** ude, **forsan** måske.

SPØRGEORD

esque (kan ikke oversættes) indleder et spørgsmål: **esque tu vide mi nove auto?** ser du min nye bil? Det kan også hedde: **vide tu mi nove auto?** altså med omvendt ordstilling som på dansk.

que? **hvad, hvilken, hvilket, hvilke** (om ting): **que eveni?** **hvad** sker der?

qui? **hvem, hvilken, hvilket, hvilke** (om personer): **qui es la?** **hvem** er der?

de qui es le cavallo? **hvis** er hesten?

qual? **hvilken**: **qual libro vole tu leger?** **Un libro interessante** **hvilken** bog vil du læse? **En interessant** bog.

quando? **Hvornår** (om tid og tidspunkter): **quando arriva le traino?** **hvor** når ankommer toget?

como? **Hvordan** (om måden): **como parla ille?** **hvor** taler han? **como sta tu?** **hvor** går du det?

ubi? **hvor**: **ubi habita vos?** **hvor** bor I? **de ubi veni vos?** **hvor** kommer I fra? **a ubi nos va ora?** **hvor** går vi nu hen?

proque? **hvorfor** (om årsag): **proque plora le infante?** **hvorfor** græder barnet?

quanto? **hvor meget** (om mængde (quantitate)): **quanto costa un camera pro un nocte?** **hvad/hvor meget** koster et værelse for en nat?

quante...? **hvor mange...:** **quante personas vide tu?** **hvor mange** personer ser du? **quante tempore dura le film?** **hvor lang tid** varer filmen?

Ligesom på dansk dannes perfektum/førtid og pluskvamperfektum/førtid med hjælpeverbet **haber** (**ha** har, **haveva** havde) + **-te**-formen: **le rege ha** (**haveva**) **parlate** kongen **har** (**havde**) **tal**.

Passiv/lideform dannes med en form af **esser** + **-te**-formen: **le libro es vendite** bogen sælges (eller: **bliver solgt**), **le libro esseva vendite** bogen solgtes (blev solgt), **le libro ha essite vendite** bogen er blevet solgt.

Sia er en særlig konjunktivform/ønskemåde af **esser**, og den kan også bruges i imperativ/bydeform: **sia felice!** vær lykkelig!

TALORD

0 zero	12 dece-duo	199 cento novanta-novem
1 un	20 vinti	200 duo centos
2 duo	21 vinti-un	1.000 mille
3 tres	30 trenta	1963 mille novem centos sexanta-tres
4 quatro	40 quaranta	2.001 duo milles e un
5 cinque	50 cinquanta	8.347 octo milles tres
6 sex	60 sexanta	centos quaranta-septe
7 septe	70 septanta	1.000.000 un million
8 octo	80 octanta	
9 novem	86 octanta-sex	
10 dece	90 novanta	
11 dece-un	100 cento	

10.987.654.321 **dece** **milliardos** **novem** **centos** **octanta-septe** **milliones** **sex** **centos** **cinquanta-quatro** **milles** **tres** **centos** **vinti-un**

- Decimaler: 34,79 **trenta-quatro** **comma** **septanta-novem**
- Regnearter: 3*2+4 = 10 **tres vices** **duo plus** **quatro** **es** **dece**.

12/4 = 3 **dece-duo dividite** per **quatro** **es** **tres**.

- Tid: **Il es octo** (horas) **minus** **un quarto** **klokken** **er** **kvart i** **otte**, **il es vinti** **horas** **e** **dece** **klokken** **er** **20.10** (ti minutter over otte), **veni** **a** **un** **hora** **e** **medie** **kom** **klokken** **halv** **to** (= en og en halv).

INTERLINGUA-GRAMMATIK

- et lynhurtigt overblik over hele grammatikken på et af verdens letteste sprog

